

AYLA ÇINAROĞLU'NUN "ŞİİR GEMİSİ" ADLI KİTABININ DİL VE ANLATIM AÇISINDAN İNCELENMESİ

İlke ALTUNTAŞ*

Geliş Tarihi: Temmuz, 2017

Kabul Tarihi: Şubat, 2018

Öz

Çocuklara yönelik hazırlanan metinlerin kendine özgü işlevleri ve öğeleri vardır. Dil ve anlatım bu öğelerin arasındadır. Dil becerisinin gelişimi için metinlerin dil ve anlatım bağlamında bazı ilkelere sahip olması gerekir. Bu ilkeler, çocukların söz varlığının zenginleşmesine ve dilin anlatım olanaklarını kavramalarına yardımcı olur. İlkeler konusunda şiirlerin diğer metin türlerinden ayrı bir yeri vardır. Bu nedenle araştırmada Türkçe öğretimi süreci de dâhil olmak üzere çocuklara sunulan şiirlerin dil ve anlatımının nasıl olması gerektiği tartışılmıştır. Araştırmanın amacı, Ayla Çınaroğlu'nun "Şiir Gemisi" adlı kitabının dil ve anlatım açısından incelenmesidir. Dil ve anlatım, metinlerin seslendiği yaş düzeyindeki çocukların dil gelişim özelliklerini gözeterek bir anlayışla yapılandırılmalıdır. Mecaza dayalı söz sanatları yer almalı ancak çocuk okuru zorlamamalı, anlamı sıkıcılığa ya da imgeye boğacak biçimde olmamalı; ölçülü kullanılmalıdır. Araştırmada Ayla Çınaroğlu'nun "Şiir Gemisi" adlı yapıtı dil ve anlatım özellikleri açısından incelenmiş, kuramsal bilgiler örneklerle somutlaştırılmıştır. Nitel olan bu çalışmada, kaynak taraması yapılmıştır. Şiir Gemisi kitabına ilişkin veriler de doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve "içerik çözümlemesi" ile çözümlenmiştir. Çınaroğlu'nun Şiir Gemisi'nde çocuğa göreliği gözeterek bir anlayışla ve imgesel bir anlatımla şiirlerini okurlara sunduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ayla Çınaroğlu, dil ve anlatım, çocuğa yönelik, Türkçe öğretimi.

STUDY OF THE BOOK NAMED 'ŞİİR GEMİSİ' WRITTEN BY AYL A ÇINAROĞLU IN TERMS OF LANGUAGE AND EXPRESSION

Abstract

Texts written for children have their own genuine functions and components. Language and expressions is one of those components. Text are required to have some principles in the context of language and expression for language skill development. These principles help children richen their vocabulary and understand possible expressions of language. Poems, besides all other text types, have a special status when it comes to principles. So, how language and expression should be discussed with the Turkish education process in mind in this research. The purpose of this research is study of the book named 'Şiir Gemisi' written by Ayla Çınaroğlu in terms of language and expression. Language and expression should be structured in terms of language development features at children's age levels the texts are written for. The texts should include figure of speech based on metaphors; yet, child

* Arş. Gör.; Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, ialtuntas@ankara.edu.tr.

reader should not be overwhelmed by these. The meaning should lead neither boredom nor lots of images; it should be restrained. In this research, the book 'Şiir Gemisi' by Ayla Çınaroğlu was studied in terms of language and expression and theoretical information was embodied by examples. Literature review was conducted in this research as this study is a qualitative research. Data regarding Şiir Gemisi book was gathered via document review and content analysis was applied to analyze data. It was determined that Çınaroğlu's Siir Gemisi is organized with the relativism for children in mind. The poet also was decided to present her poems to the readers with an imaginative expression.

Keywords: Ayla Çınaroğlu, language and expression, relativism for children, Turkish education.

1. Giriş

Çocuklar için hazırlanan metinler kendilerine özgü öğelere sahiptir. Bu öğelerin arasında dil ve anlatım yer almaktadır. Metinlerin çocuğa göre olmasını belirleyen dil ve anlatım, sözlü ve yazılı anlatım becerilerinin yani dil becerisinin gelişiminde etkindir (Sever, 2012: 145). Dolayısıyla dil becerisinin gelişimi için metinlerin dil ve anlatım bağlamında bazı ilkelere sahip olması gerekir. Bu ilkelere sahip olan bir metin aracılığıyla çocukların söz varlığı zenginleşebilir ve dilin anlatım olanaklarını kavranmaları kolaylaşabilir.

Çocuklara sunulan ya da salık verilen metinlerin anadilin anlatım olanaklarını ve kurallarını dikkate alarak yapılandırılmış olması beklenir. Aslan (2006a) araştırmasında yazınsal nitelikli yani anadilin anlatım olanaklarından yararlanarak kurgulanan çocuk kitaplarıyla yapılan Türkçe öğretiminin, öğrencilere okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerileri kazandırmada geleneksel anlayışla yapılan öğretime oranla daha etkili olduğunu saptamıştır. Dolayısıyla genel anlamda metinlerin dil ve anlatımının Türkçe öğretiminde hedeflenen becerilerin kazandırılmasında; özel anlamda ise şiirlerin, bu şiirlerden yararlanılarak yapılan Türkçe öğretiminin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesinde önemli olduğu söylenebilir. Çünkü Türkçe öğretimindeki temel amaç dil becerilerini; anlama ve anlatma becerilerini geliştirmektir. "Anadili dersinin temel görevi, her öğrencinin farklı seviyede bulunan dil becerisini geliştirmektir" (Yıldız, Okur, Arı, Yılmaz: 2010, 65).

Şairlerin ve yazarların çocuklara dil bilinci, sevgisi duyumsatabilmede Türkçeden yararlanması; dilin sunduğu olanaklar içinde, sözcüklerin anlam çerçevesinde bir dil yaratması beklenir. Yapıtlarını oluştururken dil ve anlatım bağlamında bazı ilkeleri göz önünde bulundurmaları gerekir. Bu ilkeler aynı zamanda dil becerisinin gelişimi için metinlerin sahip olması gereken ilkelere sahiptir. Sever (2011: 65; 2013: 93) bunları aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Anlatım; duru, içten, kısa ve yalın olmalıdır.
- Anlatımda eskimiş, kullanılmayan ve yabancı sözcükler yeğlenmemelidir.

- Türkçenin söz varlığı ve anlatım gücü gelişim evrelerine uygun olarak çocuklara sezdirilmelidir.
- Çocukların kavramsal gelişimini gözetken bir anlayışla anlatım; yazar-okur iletişiminde ortak anlamlar yaratabilecek bir paydaya oturtulmalıdır.
- Kitaplar, çocukların anadilinin kurallarını kavrama ve uygulamalarında öykündükleri birer araçtır. Bu nedenle anlatımda dil mantığı ve dil estetiği açısından bozuk cümleler bulunmamalıdır. Özellikle yazım kurallarına uyulması ve noktalama işaretlerinin yerli yerinde kullanılması açısından özenli davranılmalıdır.
- Çocuğun benzetmelerle düşünme özelliği göz önünde bulundurularak anlatımda yeri geldikçe benzetmelerden yararlanılmalıdır. Somut işlemler döneminde olan çocuk için imgesel dili yapılandıran öğelerden bazılarına (benzetme, kişileştirme, konuşurma, eğretileme...) yer verilmesi uygundur. Bu öğeler, ölçülü bir biçimde kullanılmalı ve aşırı, abartılı kullanımlardan kaçınılmalıdır. Soyut işlemler dönemine geçildiğinde “Artık soyut kavramların, atasözlerinin ve deyimlerin anlaşılması kolaylaşacak, çocuklar yazı dilini de bir yetişkin kadar etkili olarak kullanabileceklerdir” (Senemoğlu, 2003: 57). Bu nedenle çocuklar, temel anlamlı sözcüklerin daha az kullanıldığı soyutlamaya dönük bir imgesel anlatımı kavrayabilirler.
- Sanatçıların yeniden kurguladıkları yaşam durumları, çocukların duyu algılarını devindirmelidir. Kitaplarda beş duyuya seslenen; başka bir deyişle çocuğun görme, işitme, dokunma, tat alma ve koku algılarını devindirebilecek bir anlatım yeğlenmelidir.
- Sıfatların, ikilemelerin, pekiştirmelerin dile kattığı güzellik (abartıya kaçmadan) çocuklara yansıtılmalıdır.
- Anlatımda argo söyleyişlere, çocukların kullanımda güçlük çektiği bağlaçlara yer verilmemelidir.

1.1. Çocuk ve Şiir

Çocuk edebiyatı kapsamında masal, öykü, roman, şiir gibi pek çok tür vardır. Bu yazınsal metin türleri içerisinde şiirin çocuğa yakınlığı nedeniyle yeri ayrıdır. Aslan (2007: 39) şiirin, çocuklara yazınsal metinleri sevdirmede ilk deneyim olarak önemli bir yere sahip olduğunu belirtir. Nas (2004: 302, 326) kitabında şiir ile çocuğun yakınlığına ilişkin şu yargılara yer verir:

Çocuğun sevinçlerini, hüznlerini, acılarını, korkularını kısaca duygularını, iç dünyalarını yansıtmak için en uygun yazınsal türdür; dilin en güzel işlendiği tür... Çocuğun duygu, düşünce gelişiminin en önemli araçlarından biridir. Şiir, acıları,

sevinçleri, korkuları, ümitleri kısacası insani tüm duyguları diğer türlere oranla daha etkileyici ve doğru biçimde anlatır.

Çocuklar, gelişimlerinin her döneminde nitelikli şiire olumlu tepki gösterirler; şiir dinlemekten, okumaktan ve ezberlemekten hoşlanırlar (Demirel, 2010: 301; Oğuzkan, 2010: 255). Perfect (1999: 3) de şiirin, çocukların dilin sesine ve gücüne olan sevgisini beslediğini vurgular.

Şiir, çocukların düş kurabilmelerine; düşlerini, duygu ve düşüncelerini etkili bir biçimde aktarabilmelerine yardımcı olur. Özdemir'e (2007: 54) göre şiir, yaşamdaki güzelliklerin ayırımına vardırır; dış dünyayı duyular yoluyla tanıtır. Küçük yaşlarda şiirle buluşan çocuklar, ileriki dönemlerde sanat yapıtlarına bilinçli bir biçimde yönelir.

Çocuklara yönelik yazılan şiirlerle yetişkinlere yönelik olanlar yazınsallık açısından eş değerdir; ancak kullanılan dilin farklı olduğu söylenebilir. Aşağıda, çocuk şiirlerinin dil ve anlatımında olması gereken bazı ilkelere ve öğelere yer verilmiştir. Birçoğunun diğer metin türlerinin sahip olması gereken ilkelerle aynı olduğu söylenebilir.

- Uzun dizeler yerine daha kısıları yeğlenmelidir.
- Sözcükler ve dizeler açık, anlaşılır ve söz dizimine uygun olmalı; akıcı bir dil kullanılmalıdır.
- Anlatımda kullanılmayan, eskimiş ve yabancı sözcükler yeğlenmemelidir. Yabancı sözcüklerin sıklıkla geçtiği metinlerin çocuklarla buluşturulması, doğal olarak onlarda kendi dillerine karşı bir sevgi, duyarlık ve farkındalık yarat(a)mayacak; böylece öğrencilerde dil bilinci de oluşmayacaktır (Aslan, 2006b).
- Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerinin kullanımına özen gösterilmelidir.
- Öğreticilikten, çocukça söyleyişlerden uzak durulmalıdır.
- Benzetme, deyim aktarması, ad aktarması, değişmece, atasözü, deyim... gibi öğelere çocukların yaş düzeylerine dikkat edilerek ölçülü bir biçimde yer verilmelidir. Somut-soyut kavramların kullanımında gelişim düzeyleri, hangi dönemde buldukları (somut-soyut işlemler dönemi) göz önünde bulundurulmalıdır.
- İmgesel dil öğeleri karmaşık ve binişik bir biçimde kullanılmamalıdır. Çünkü imge, çocuk edebiyatında ve gelişiminde önemli bir yeri olan, “yazınsal ürünlerin ya da türlerin anası” (Özdemir, 2007: 49) olduğu belirtilen şiirin temel öğesidir. Betimleme değil, öznel bir yorumlamadır (Aksan, 2013: 38). “İmge oluşturma şiirin özünü teşkil eder. Bir tür heyecan ya

da olağandışı duygulanım hali yaratarak, şairin tasvir ettiği şeyi gördüğümüz duygusunu uyandırır” (Cebeci, 2013: 32).

Sözün özü şiirlerin dil ve anlatımı seslendikleri yaş grubundaki çocukların dil gelişim özelliklerine uygun olmalıdır. Şirin (2000: 11) dil ve anlatımın çocuğa göreliğin ölçüsü olduğunu belirtir. Çocuğa görelik, onun ilgilerini, gereksinmelerini, dil evrenini göz önünde tutmayı, bunları metinlerle örtüştürmeyi gerektirir (Sever, 2013: 105).

Şiirlerin dil ve anlatımı bu denli önemliyse “Nitelikli çocuk şiirlerinin dil ve anlatımı nasıl olmalıdır?” sorusu belleğe düşmektedir. Bu nedenle çalışmada, dil ve anlatımı yapılandıran öğeler ele alınmıştır. Alanyazında, ulaşılabilen kaynaklar çerçevesinde, çocuklara yönelik şiirlerle ilgili 12 lisansüstü tez çalışması yapılmıştır. Birkaç tez (Kıbrıs, 2004; Yıldırım, 2012; Çulha, 2013) dışında şiirlerin dil ve anlatım boyutunu ele alan başka bir araştırmaya rastlanmamıştır. Çocuk edebiyatıyla ilgili tezler genel olarak diğer türlerdeki (roman, masal, öykü, tiyatro...) metinler üzerine odaklanmıştır. Tezlerde ve makalelerde şiirlerin başka öğelerinin ya da diğer yazınsal türlerin ele alınması bu çalışmanın gerekliliği düşüncesini oluşturmuştur. Çünkü yapılan araştırmalar üzerinde çalışılan yazınsal türün nasıl olması gerektiğine ilişkin dönütler sunabilir. Çocuklara yönelik şiirlerle ilgili lisansüstü tezlerin yanı sıra Ayla Çınaroğlu'nun yapıtlarını ele alan araştırmalar da taranmıştır. Tezler (Karagöz, 2006; Göl, 2011; Arısoy, 2014) de dâhil olmak üzere Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Ayla Çınaroğlu Sempozyumu Bildirileri Kitabı'ndaki (2009) makaleler incelenmiş, ulaşılabilen kaynaklar çerçevesinde, Çınaroğlu'nun şiirlerin yalnızca dil ve anlatımına odaklanan bir çalışma belirlenememiştir. Bu durum da böyle bir araştırmanın yapılması gerekliliği düşüncesini pekiştirmiştir.

Makalede Ayla Çınaroğlu'nun “Şiir Gemisi” adlı kitabı dil ve anlatım boyutuyla incelenmiştir. Bu sayede kuramsal bilgilerin kitaptan alınan örneklerle somutlanması amaçlanmıştır. Dil becerisi dersi olan Türkçe dersi öğretimi süreci de dâhil olmak üzere çocuklara sunulan şiirlerin dil ve anlatım açısından nasıl olması gerektiği tartışılmıştır. Araştırmanın amacı, Ayla Çınaroğlu'nun “Şiir Gemisi” adlı kitabının dil ve anlatım açısından incelenmesidir. Yapılan tür ve yazar odaklı bu çalışma, çocuklara sunulan şiirlerin dil ve anlatım boyutuyla niteliği ve nasıl olması gerektiği konusunda ilgililere (ailelere, öğretmenlere, öğretmen adaylarına, yazarlara, editörlere...) dönütler sunabilir; dil ve anlatımın çocuğa göre kullanıldığı şiirlerin seçilebilmesi konusunda yardımcı olabilir. Dil ve anlatım özelliklerinin örneklerle açıklanması, çocuğun dil gelişimindeki yerinin, öneminin belirtilmesi, metinlerin dil ve anlatım boyutuna ilişkin farkındalık yaratabilir. Çalışmanın çocuk edebiyatında ve Türkçe

eğitimi alanında, şiirin dil ve anlatım yönünden nitelik sorunsalına ilişkin çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

Nitel olan bu çalışmada, kaynak taraması yapılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen Şiir Gemisi adlı kitaba ilişkin veriler ise doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, hedeflenen olgu ve olaylara ilişkin bilgi içeren yazılı araç gereçleri bulma, okuma, not alma, çözümlenme ve değerlendirme işlemlerini kapsayan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 187; Karasar, 2010: 183). Şiir Gemisi adlı kitabın incelenmesinde, bulguların elde edilmesinde Sedat Sever'in hazırladığı çocuk kitapları değerlendirme ölçeğinden yararlanılmış; çözümlenmeler, bu ölçütler doğrultusunda yapılmıştır. Elde edilen veriler "içerik çözümlenmesi" ile çözümlenmiştir. Araştırmada bağlam birimi olarak dize/cümle seçilmiştir; ancak anlam bütünlüğünü kaybetmemesi amacıyla bağlama göre bazı dizeler birleştirilerek ele alınmıştır.

3. Bulgular

3.1. Şiir Gemisi'nin Dil ve Anlatım Özelliklerinin İncelenmesiyle Elde Edilen Bulgular

Şair tarafından resimlenen ve birinci baskısı 1996'da yapılan Şiir Gemisi'nde yer alan şiirler, 6-8 yaş grubundaki çocukların dil gelişim özelliklerine uygun olduğu düşünülmektedir. Şiirler, çocuklara bol uyarınlı, yazar-çocuk etkileşiminin olduğu doğal bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Kitaptaki kavram zenginliği, çocukların söz varlığı ve dil gelişimleri adına önemlidir. Aşağıda şiirlerin dil ve anlatımıyla ilgili özellikler yer almaktadır:

Çınaroğlu'nun anlatımı duru, yalın ve akıcıdır. Şiirlerde kullandığı dil, konuşma diline yakındır ve genel anlamda eskimiş, kullanılmayan, yabancı sözcüklerden arındırılmıştır. Fransızca kökenli "parantez" yerine "ayraç" (s. 38), Arapça kökenli "hayal" yerine "düş" (s. 25, 58, 67), "hatıra" yerine "anı" (s. 10), "sır" yerine "giz" (s. 11, 48, 70), "işaret" yerine "im" (s. 25), "hafıza" yerine "bellek" (s. 10, 33), "abide" yerine "anıt" (s. 35), "millet" yerine "ulus" (s. 36), "akıl" yerine "us" (s. 37), "hassas" yerine "duyarlı" (s. 50), "itina" yerine "özen" (s. 52), "medeni" yerine "uygar" (s. 78), "fakir" yerine "yoksul" (s. 91), "mütevazı" yerine "alçakgönüllü" (s. 95) sözcüklerini yeğlemiştir.

Şair, Gemim Gidiyor, Şemsiye, Akıllı Keçiler, Uykum Kaçtı adlı şiirlerde okurlara öyküler sunmuştur. Şiirleri çocukların duyu algılarını devindirmeye yöneliktir. Dedemin Tesbihi, Şemsiye, Sorun şiirleri görme duyusunu; Eski Kilim, Caneriği şiirleri görme ve dokunma duyusunu; Sesler Nereye şiiri duyma duyusunu; Yaz Gelecek ve Kış Güneşi'nin

dokunma duygusunu devindirmeye yönelik olduğu söylenebilir. Beş Duyu adlı şiirin de tüm duyuları devindirebileceği düşünülmektedir. Aşağıda Beş Duyu adlı şiir sunulmaktadır:

Renklerin içinde en sevdiğim
Küçük kardeşimdir
Kokuların içinde
Annem.
En sevdiğim tat dersiniz
Şeker yediği zaman, dedem.
En sevdiğim ses, kırların sesi ilkbaharda.
Ve bir yere giderken yol boyu
Babam elimi tutarsa
İşte bu
En güzel dokunma duygusu. (s. 14)

Çınaroğlu şiirlerinde sıklıkla soru cümlelerine ve devrik cümlelere yer vermiştir. Soru cümleleri, çocukların araştırma, sorma ve öğrenme gereksinmelerine uygun olarak meraklarını canlı tutmaya; heyecanla, istekle şiirleri okumalarına; şiirler üzerinde düşünmelerine yardımcı olmaktadır. Devrik cümleler de anlatıma devingenlik katarak hem bir ritim hem de günlük konuşma dilinin doğallığını kazandırmaktadır. Aşağıda devrik yapıdaki dizeler örnek olarak verilmektedir:

Bilir misin unuttum
Dün günlerden hangi gündü (s. 10)

Ancak görebilir birini (s. 79)

Güçsüz çıplak yapayalnız
Geliyorum dünyanıza (s. 93)

Kitapta, uyaklı ve redifli biçimde yazılmış şiirler de yer almaktadır. Aksan (2013: 191) yerinde kullanılan uyak ve redifin şiirde önemli bir etkileme ögesi olduğunu, kimi zaman da şairin başarı anahtarlarından birini oluşturduğunu belirtir. Ancak uyak önemlidir diye yapma bir tutum içinde özensiz uyaklar ortaya çıkarmak; yalnızca ölçülü olsun isteğiyle yazılan şiirlerin ne kadar kuru, monoton ve basmakalıp sözcüklerle dolu olduğu da bilinmektedir (Oğuzkan, 2010: 255). Çınaroğlu şiirlerini bu kaygıdan uzak bir biçimde yazmıştır. Şairin uyaklı ve redifli şiirlerinden örnekler sunulmaktadır:

Bir el gökte, bir el toprakta
Birer korugan el binlerce yaprakta

Güçlü gövdesi, geniş gölgesiyle
Sevecenliğine sığınılacak
Bir koca güvenli kucak (s. 20)

Bir portakal
Bir portakal daha fırlatıp gökyüzüne
Güneşi üçe çıkarmalıyız kış günlerinde.
İşte o zaman ne yakıt derdi
Ne giyim kuşam...
Güneşlerden birini de
Geceye sakladık mıydı hele,
Artık paltosuz eldivensiz
Kartopu oynarız sabah akşam. (s. 24)

Şiir Gemisi'ndeki birçok şiir çocukların dil gelişimlerine uygun olarak imgesel anlatımla kurgulanmıştır. Çeşitli imgesel dil öğeleriyle bezeli şiirler, çocuklarda farklı yorumlara, duygulanmalara yol açabilir. Aşağıda, imgesel anlatımla yapılandırılmış şiirler örneklendirilmektedir:

Çarkıfeleklerden taşar güneş sarısı
Kaynatır fokur fokur
Turuncu ibriklerdeki suyu
Düşlerimde koştüğüm çayırın yeşili
Kanatlarına yaslandığım kuşun moru
Ve boynuzlarına tutduğum koçun
Çılgın, çığırktan pembesi
Alır götürür beni
İçimdeki en sıcaklara doğru. (s. 13)

Dün gece
Çok uykum vardı.
Uyku gözkapaklarımın üstünde
Sanki kocaman, ağır bir çuvaldı.
Uyumak istedim hemen
Daha başım yastığa değmeden
Uykum kaçırverdi pencereden.
Hey! Nereye gidiyorsun?
Kalktım, koştum peşinden.
Gitti saklandı Ay'ın arkasına.

Duracak deęişim ya!
 Bindim ay trenine
 Düřtüm uykumun peşine.
 Tam köşeyi dönerken
 O indi yeryüzüne.
 Dokuz ülke dolaştı,
 Girdi dedemin şeker cebine. (s. 83)

İngesel anlatım, imgesel dil öğeleriyle yapılandırılmış anlatım olarak tanımlanabilir. İngesel dil öğeleri de benzetmeler, deyim ve ad aktarmaları, değişmeceler (meceza), deyim ve atasözleri biçiminde sınıflandırılabilir. Çalışmada, imgesel dil öğeleriyle yapılandırılmış şiirlerden de örnekler verilmektedir.

İngesel dil öğelerinden biri olan benzetme, “Aralarında ortak nitelikler bulunduğu düşünölen kavramları karşılaştırmaya dayanan anlam olayıdır” (Adalı, 2003: 114). Aksan’a (2009: 85) göre bütün dillerde görölen ortak bir tutum olarak anlatıma güç katmak amacıyla başvuruölen öğedir. Çınaroğlu da benzetmeleriyle etkili ve güçlü bir anlatım sağlamakta, okurun belleğinde yeni tasarım ve imgelerin oluşmasını desteklemektedir. Şiirlerinde yer alan benzetmelerden örnekler verilmektedir:

Yumuşak ak bir tölbent gibi
 Kar kaplar doğayı
 Doğa bir yana koyar tüm kuşukarı
 Dalar en büyüölü uykularına. (s. 28)

Defterim ilk gün
 Ak bir bayrak gibidir
 Ya da bir deniz kuşu
 Dokunmaya kıyamam.

Kalemim başladı mı gidip gelmeye
 Binlerce karınca gibi
 Doluşmaya başladı mı yazılar
 Kıvrım büklüm olur yapraklar. (s. 33)

Sessizliğinde gezindiğim
 Bu ıssız ormanın
 Düşlerdeki bir ülke gibi.
 Bak, bir şiir yükseliyor sanki

Sessizce topraktan. (s. 78)

Okuru içeriğe ortak eden, anlatımı etkili kılan imgesel dil öğelerinden biri de kişileştirme. “İnsana özgü kavramların doğaya aktarılmasına yazında kişileştirme denir. Bu anlam olayında, benzeyen-benzetilen ilişkisi olup benzetilen (insan) gösterilmediği için aynı zamanda kapalı eğretilmeden söz edilir” (Bilgin, 2006: 36). Şair kişileştirmelere sıkça yer vermiştir. Aşağıdaki dizelerde kişileştirmelerden örnekler sunulmaktadır:

Doğa bir yana koyar tüm kuşcuları
Dalar en büyülü uykularına. (s. 28)

Güneşe tutkun tohum
Uzanır yaprak yaprak
Güneşe ulaşmak amacı
Yeni bir güneş olmak. (s. 31)

Ne yazsam unutmaz o
Her şeyi aklında tutar.
Bir bellek olur defterim
Yaşlı bir bilge olur çıkar. (s. 33)

Barış, yaymış eteklerini yeryüzüne
Gelmiş yanımıza oturmuş
Barış, annemiz olmuş. (ss .35)

Güzel bulut
Tut beni kollarımdan kaldır
Sırtına oturt. (s. 39)

İmgesel anlatım sağlayan deyim aktarmaları da şiirlerde sıklıkla yer almaktadır. Deyim aktarması “Bir şeyi kendi adının dışında, türlü yönlerden benzediği başka bir şeyin adıyla anma. Bu bakımdan istiare hem bir mecaz hem de bir benzetme sanatıdır” (Dilçin, 2005: 412). Deyim aktarmaları, söylenmek isteneni daha az sözcükle, daha vurgulu bir biçimde anlatmayı yani sözlü ve yazılı anlatımın canlı ve etkili olmasını sağlar. Çocukların sözcüklerin farklı anlamlarda kullanılabileceğini görmelerine ve bu anlamları ayırt edebilmelerine yardımcı olur. Deyim aktarmaları, yaratıcı düşünme becerilerinin gelişmesinde, görsel imge oluşmasında önemlidir. Aşağıdaki alıntılar deyim aktarmalarına örnek olarak gösterilebilir:

Kış, kocaman şişman bir kardan adamdır
şapkası başında, boynunda atkısı.

Üşüyen küçük bir kuştur
bir kırıntı derdinde, telaşlı.
Kış, tüten bir ocaktır (s. 62)

Yaz gelecek...
En sıcak sesiyle ezgisini söyleyince
Deniz uslanıverecek. (s. 68)

Ele avuca sığmaz
Oynak bir tayıdır teknen
Toynakları beyaz köpükten. (s. 77)

Deyim aktarmalarının bir türü olan somutlaştırmada, soyut kavramların daha canlı ve somut bir biçimde yansıtılması söz konusudur. Şiirlerde yer alan somutlaştırmalar çocuk okurların duyularını devindirebilir. Aşağıda kitapta yer alan somutlaştırma örneklerine yer verilmektedir:

Can yeşili
Ürpertisi
Serinliği içimde (s. 19)

Parmak uçlarında incecik bir pıtırıtı
Usulca uyarır, çoğaltır
Terk edilmiş sokakların sessizliğini. (s. 25)

Deyim aktarmalarının diğer bir türü olan alışılmamış bağdaştırmalar, okurun belleğinde birçok yeni tasarımın ve imgenin oluşmasını sağlar. Alışılmamış bağdaştırma, göstergelerin okura sundukları imgelerin yanı sıra birçok yeni tasarımın belleğe üşüşmesini sağlayan bir dil olayı olarak kabul edilebilir (Aksan, 2013: 130, 152). Çımaroğlu'nun şiirleri de çocuğun yeni tasarımlar ve imgeler oluşturabilmesini destekler niteliktedir. Aşağıdaki dizeler alışılmamış bağdaştırma örnekleri olarak verilebilir:

Annem
Benim sevgi cennetim. (s. 9)

İyi uykular ve yeşil düşler birbirine. (s. 21)

Anlatımı güçlendiren, canlandıran ve imgesel bir anlatım sağlayan öğelerden biri de aktarmasıdır. “Bir kavramın doğrudan doğruya onu gösteren göstergeyle değil de ilgili bağlantılı olduğu bir başka göstergeyle dile getirilmesi söz konusudur... Aktarma, aralarında benzerlik ilişkisi bulunmayan nesnelere arasında gerçekleşir” (Aksan, 2013: 145-146, 147).

Çınaroğlu da şiirlerinde ad aktarmalarından yararlanmıştı. Aşağıdaki dizeler örnek olarak sunulabilir:

Ayaklarımın altında
 Minicik tekerlekler
 Ve koskoca bir dünya
 Uçar gibiyim, kayarak gidiyorum
 Bir uçtan bir uca (s. 54)

Biraz güç verin bana
 Yürekendirin (s. 90)

Deyimlerin kullanılması, çocuklara Türkçenin söz varlığını ve anlatım gücünü somutlaması, şiirlerde imgeli bir anlatım sağlaması açısından önemlidir. Çınaroğlu'nun şiirlerinde de “bayram değil seyran değil” (s. 40), “kafa kafaya vermek” (s.59) ve “ele avuca sığmamak” (s.77) deyimlerine rastlanmaktadır.

İngesel dil öğelerinin yanı sıra pekiştirmeler ve ikilemeler de şiirlerde anlatımı etkili ve güçlü kılan dilsel öğelerdir. İkilemeler, bir kavramın algılanmasında, anlamının pekiştirilmesinde önemli bir yere sahiptir ve Sever'e (2012: 153) göre Türkçenin anlatım gücünü yansımasıyla birlikte anlatıma akıcılık kazandırır. İncelenen kitaptaki ikilemeler aynı sözcüklerin, yansıma sözcüklerin, biri anlamlı biri anlamsız sözcüklerin, kavram karşıtlığı bulunan sözcüklerin yinelenmesi biçiminde farklı yapılarda kurulmuş ve sıklıkla kullanılmıştır. “Birer birer (s. 10), efil efil (s. 11), renk renk (s. 12, 26, 27), eski püskü (s. 13), kütür kütür (s. 19), gümbür gümbür (s. 22), sabah akşam (s. 24), yol yol (s. 25), çeşit çeşit (s. 26), adım adım (s. 37), virgül virgül (s. 38), pırıl pırıl (s. 44), süslü püslü (s. 53), vızır vızır (s. 57), hızlı hızlı (s. 57), dere tepe (s. 65), gün gün (s. 70), yalan dolan (s. 78), alev alev (s. 88), kare kare (s. 96)” kitapta yer alan ikilemelere örnek gösterilebilir. Pekiştirmeler ve küçültme ekleriyle kurulan sözcükler de anlamın pekiştirilmesini sağlar. “Bembeyaz (s. 7, 39), kupkuru (s. 18), tertemiz (s. 44), apak (s. 47), yapayalnız (s. 49, 90), dümdüz (s. 54), kapkara (s. 65)”; küçücük (s. 10, 18), incecik (s. 41), minicik (s. 42, 54), daracık (s. 58)” şiirlerde yer alan pekiştirmeler ve küçültme ekleriyle kurulan sözcüklerdir.

Noktalama işaretlerinin özenli kullanımı Türkçenin kurallarının çocuklara sezdirilmesi için dikkate alınması gereken ilkelere aittir. Şiirlerde nokta, iki nokta, üç nokta, virgül, noktalı virgül, kısa çizgi, soru işareti, tırnak işareti, tek tırnak işareti, ünlem işareti, kesme işareti gibi noktalama işaretlerinin kullanımına özen gösterilmiş ve her dördük sonunda bağlama uygun noktalama işareti kullanılmıştır. Çeşitli işaretlerin farklı görevler üstlenerek kullanılması, noktalama işaretleri konusunda çocuklarda bilinç oluşturabilir ve onlara Türkçenin kurallarını

sezdirebilir. Bunun yanı sıra Çınaroğlu, Nokta adlı şiirinde noktalama işaretlerinin görevlerini, özellikle nokta ile virgülün kullanım yerlerini ve farklılıklarını çocuk okura sunmaktadır.

Yazım kuralları da noktalama işaretleri gibi çocuklara sunulan metinlerde olması gereken ilkelerdendir. Bu nedenle şiirler, yazım kuralları açısından da incelenmiştir. Şiirlerde özel adların (Artvin, Kaf Dağı, Atatürk, Bremen Mızıkacıları, Üsküdar, Orhan, Selim, Mine, Kerim...) baş harflerinin büyük yazıldığı ve özel adlara gelen çekim eklerinin kesme işaretiyle (Artvin'in, Can'ın, Nazlı'yla, Üsküdar'dan) ayrıldığı belirlenmiştir. Ayrı yazılması gereken bağlaçların ayrı yazıldığı saptanmıştır. Bütün bunların çocukların dilin kurallarını sezinebilmesi açısından önemli olduğu söylenebilir.

Sonuç ve Tartışma

Çocuk edebiyatı metinlerinin dil ve anlatım bağlamında sahip olduğu ilkelerin Türkçe öğretiminde hedeflenen becerilerin kazandırılmasındaki, anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesindeki etkisi bilinmektedir. Bundan hareketle dil ve anlatımın, çocukların söz varlığını zenginleştirecek, dil bilincini geliştirecek nitelikte olması gerektiği söylenebilir. Temelde, metinlerin çocukların dil gelişim özelliklerinin göz önünde bulundurularak yapılandırılması yatmaktadır.

Dil ve anlatım konusunda şiirlerin diğer metin türlerinden ayrı bir yeri vardır. Şiirler seslendiği yaş grubundaki çocukların anlama düzeylerine uygun olmalı, anlama güçlüğü yaratmamalı ya da düzeylerinin altında kalarak sıkılmalarına neden olmamalıdır. Söz sanatları, imgesel dil öğeleri yer almalı; ancak çocuk okuru zorlayacak, anlamı sıkıcılığa ya da imgeye boğacak biçimde olmamalı; ölçülü bir biçimde kullanılmalıdır. Şiirlerin anadilin anlatım olanaklarını ve kurallarını dikkate alarak yapılandırılması beklenir. Bunlar: anlatımın duru, içten ve yalın olması; dizelerin Türkçe sözcüklerle kurulması, bozuk cümlelerle yapılandırılmaması, sıfatlarla, ikilemelerle, pekiştirmelerle zenginleştirilmesi; yazım kurallarına uyulması, noktalama işaretlerinin yerli yerinde kullanılması ve çocukların duyu algılarını devindirmesi biçiminde özetlenebilir.

Çalışmada kuramsal bilgilerin örneklerle somutlaştırılması amacıyla Ayla Çınaroğlu'nun Şiir Gemisi adlı yapıtı incelenmiştir. Kitap, "çocukların okuma alışkanlığı ve kültürü edinmelerinde en duyarlı dönem" (Sever, 2012: 43) olan 6-8 yaş grubundaki çocuklara seslenmektedir. 6-8 yaş dönemi çocukları "her yapıdaki cümleyi başarıyla kurabilir" (Sever, 2012: 44). Santrock (2011: 303) çocukların 7-8 yaşlarında "Karmaşık dil bilgisi yapılarını daha iyi anlama, dili daha bağlantılı bir biçimde kullanma, bağlantılı söylem üretme, cümleleri ilişkilendirebilme ve sözcük bilgilerini sözcüğün türüne göre düzenleme becerileri" kazandığını

belirtir. Bu dönemdeki çocuklar, dil bilgisi yapılarını kavrama, dili kurallı biçimde kullanma gibi kazanımlar edinir. Sözcük bilgilerini sözcük türüne göre düzenleyebilen ancak henüz soyut ve imgesel anlam kazanamayan ve somut işlemler döneminde olan çocuk için bağlam içinde somutlamaya dönük, sözcüklerin temel anlamda kullanıldığı atasözü, deyim, terim, ikileme gibi dilsel öğeler kullanılabilir. Bu bilgiler tanıklığında Çınaroğlu'nun şiirlerini çocukların dil gelişim düzeylerine uygun bir biçimde kaleme aldığı söylenebilir. Bulgulardan hareketle şiirlerinin özellikle dil ve anlatım boyutuyla, sanatsal bir özellik taşıdığı ve şiir niteliği gösterdiği; bu nedenle çocuklara sunulabileceği ve ders kitaplarında yerlerini alabileceği düşünülmektedir. Çünkü edebiyatımızda nitelikli şiirler olmasına rağmen yapılan çalışmalar ders kitaplarında yer alanların şiir niteliği göstermediği ve manzumeden öteye gidemediği yönündedir. Ders kitaplarında öğreticilik ve doğrudan iletilerle dolu, uyak ve ölçülerle uydurulmuş, aktarma işlevi taşıyan, belli kalıplar biçiminde sunulan söz ve sözcük yığınlarının çocuk şiirleri adı altında verildiği görülmektedir (Sezer, 2000; Sivri, 2006; Afacan, 2012; Kıbrıs, 2012; Atilla, 2013). Şiirlerin sayı ve nitelik açısından yeterli olmadığı, düz yazıdan ayırt edilmediği, çocukların söz varlığını zenginleştirebilecek özellikte olmadığı, çocuğa yönelik ilkelerine uygun olmadığı; şiirlerde çocuk gerçekliği ilkesinin pek gözetilmediği, söz sanatlarının ve imgelerin yeterince kullanılmadığı, anlatım bozukluğu bulunan ve ne anlatmak istediği açık olmayan cümlelerin olduğu; ders kitaplarında edebiyatımızda öneme sahip şairlerin yer almadığı, şiirlerin gelişigüzel seçildiği, çocuk edebiyatı ürünlerine yer verilirken niteliğin önemsenmediği ilgili araştırmalarda saptanan bulgulardır (Cihan, 2008; Uz Erşahin, 2009; Lüle Mert, 2010; Kaplan, 2012; Sarıçan, 2012; Çulha, 2013; Küçükavşar ve Hasırcı, 2013; Kummuz, 2015).

Çınaroğlu, kitabında dilin sunduğu olanaklar içinde, sözcüklerin anlam çerçevesinde kendine özgü bir dil yaratmıştır. Çocuklara dil bilinci ve sevgisi duyumsatabilmede Türkçenin olanaklarından yararlanmıştır. Şiirler, onun bireysel dil kullanımının örneği ve Türkçenin anlatım olanaklarının, zenginliklerinin göstergesidir. Betimlemeler, benzetmeler, kişileştirmeler ve diğer imgesel dil öğeleri çocukların dinleme, okuma, yazma isteklerini arttırmada; dil becerilerinin gelişiminde önemli olduğu düşünülen öğelerdir. Sıfatlar, zarflar, bağlaçlar ve diğer dilsel öğeler bağlam içinde kullanılarak düş ve düşünce gücünü devindirici biçimdedir. Okurlara sunduğu öykülerine soru ve devrik cümlelerle hareket katmış, pekiştirmeler ve ikilemelerle zenginleştirmiş, yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusunda özenli davranmıştır. Somut anlamlı sözcüklerin kullanılmasına dikkat etmiş, soyut anlamlıları ise metnin bağlamından çıkarılabilecek biçimde kullanmıştır. Sözün özü şair, çocuğa göreliği gözetilen bir anlayışla içten, duru, yalın, akıcı ve imgesel bir anlatımla şiirlerini çocuk okurlara sunmuştur.

Kaynaklar

- ADALI, O. (2004). *Anlamak ve Anlatmak*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- AFACAN, A. (2012). Şiirde Nitelik Açısından İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Kitabına Bir Bakış. S. Sever (ed.), *III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri* (s. 33-38). Ankara: Ankara Üniversitesi ve Gençlik Edebiyatı Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, 4.
- AKSAN, D. (2009). *Türkçenin Gücü*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- AKSAN, D. (2013). *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- ARISOY, E. (2014). *Ayla Çınaroğlu'nun Çocuk Romanlarında Dilin Kullanımı ve Evrensel Değerler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ASLAN, C. (2006a). *Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ASLAN, C. (2006b). Türkçe Ders Kitaplarında Türkçe Olmayan Sözcüklerin Kullanımı Üzerine Bir İnceleme. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 133, 7-19.
- ASLAN, C. (2007). Yazınsal Çocuk Kitaplarının Çocuğun Anadili Gelişimine Etkisi. *Dil ve Yaratıcılık Dergisi*, 1, 32-46.
- ATILLA, M. (2013). Çocuk ve Şiir Üzerine. *Kum Dergisi*, 12 (72-73), 53-57.
- BİLGİN, M. (2006). *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- CEBECİ, O. (2013). *Metafor ve Şiir Dilinin Yapısal Özellikleri*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- CİHAN, N. (2008). *İlköğretim 6. ve 7. sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Şiirler, İnceleme-Metin*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇINAROĞLU, A. (2012). *Şiir Gemisi*. İzmir: Uçanbalık Yayınları.
- ÇULHA, B. (2013). *İlköğretim 6,7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Şiirlerin Fonetik-Semantik İlişki Çerçevesinde İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- DEMİREL, Ş. (2010). *Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DİLÇİN, C. (2005). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- GÖL, M. (2011). *Çocuk Edebiyatında Cinsiyet Rollerini: Mustafa Ruhi Şirin ve Ayla Çınaroğlu'nun Eserleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- GÜLTEKİN, A., SEMERCİ, M. ve KOŞMAK, F. (2009). *Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Ayla Çınaroğlu Sempozyumu Bildirileri Kitabı*. İstanbul: Uçanbalık Yayınları.
- KAPLAN, R. (2012). *İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Şiirlerdeki Anlam Olaylarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KARASAR, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KARAGÖZ, S. (2006). *Ayla Çınaroğlu'nun Çocuk Kitaplarının Çocuk Yazınının Temel Öğeleri Yönünden İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- KIBRIS, İ. (2004). *Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Çocuk Şiirlerinin İmgesel Dil Becerisine Katkısı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KIBRIS, İ. (2012). Darül Muallimden Günümüze Türkçe Öğretmeni Yetiştirme. E. Yılmaz, M. Gedizli, E. Özcan, Y. Koçmar (ed.), *Türkçenin Eğitimi Öğretimi Üzerine Çalışmalar* (s. 9-19). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- KUMMUZ, Y. (2015). *Ortaokul 2, 3 ve 4. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Nitelik ve Nicelik Bakımından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KÜÇÜKAVŞAR, A. ve HASIRCI, S. (2013). Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Çocuğa Göreliliği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (24), 57-76.
- LÜLE MERT, E. (2010). İlköğretim Türkçe ve Ders Çalışma Kitaplarında Kullanılan Atasözü ve Deyimlere Yönelik Bir Söz Varlığı Çalışması. G. L. Uzun ve Ü. Bozkurt (ed.), *AÜ TÖMER Türkçe Öğretiminde Güncel Çalışmalar* (s. 113-121). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- NAS, R. (2004). *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- OĞUZKAN, A. F. (2010). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- ÖZDEMİR, E. (2007). *Yazınsal Türler*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- PERFECT, K. A. (1999). Rhyme and Reason: Poetry for the heart and head. The Reading Teacher. *Theory and Research into Practice Literature Instruction*.s. 1-15. Erişim: 05. 05. 2016.
- http://www.csun.edu/~krowlands/Content/Academic_Resources/Poetry_Instruction/Perfect.pdf
- SANTROCK, J. W. (2011). *Yaşam Boyu Gelişim- Gelişim Psikolojisi*. Galip Yüksel (Çeviri ed.). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- SARIÇAN, E. (2012). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Edebî Metinlerin Çocuk Edebiyatı Kriterlerine Uygunluğu*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- SENEMOĞLU, N. (2003). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- SEVER, S. (2011). Okulöncesi Dönemdeki Çocuklara Seslenen Kitaplarda Bulunması Gereken Temel Özellikler. Ze. Güneş (ed.), *Okulöncesinde Çocuk Edebiyatı* (s. 55-67). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 941.
- SEVER, S. (2012). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: TUDEM Yayıncılık.
- SEVER, S. (2013). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- SEZER, Ş. (2000). Çocuklar İçin Şiir Yazmanın Gerekliliği ve Zorluğu. *I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu (Sorunlar ve Çözüm Yolları) Bildirileri* (s. 647-649) . Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve TÖMER Dil Öğretim Merkezi Yayınları, 1.
- SİVRİ, M. (2006). Çocuğa Şiirde Öğreticilik Sorunsalı. S. Sever (ed.), *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri) Bildirileri* s. 651-659). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, 11.
- ŞİRİN, M. R. (2000). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

- UZ ERŞAHİN, I. (2009). *Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Çocuk Edebiyatı Metinlerinin Çağdaş Çocuk Edebiyatı İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi ve Eğitsel Öneriler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- YILDIRIM, E. (2012). *Şiirin Türkçe Eğitimindeki İşlevi ve İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Yerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YILDIZ, C., OKUR, A., ARI, G. ve YILMAZ, Y. (2010). *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.